

להזדרזת נתן

גליון קכ"ה (שנה ג') ◊ פרשת צו - פרה ◊ חודש אדר ב' שנת תשפ"ד

משפחה אהרן פרחון בשמחה

תורת נתן

פנינים מספר "להורות נתן" על התורה

דדוקא בעולה שהיא כליל לה' - לימוד תורת העולה הו"ל כאילו

הקריב עולה ממש, אבל בשאר הקרבנות עכ"פ חסרה אכילת הכהנים

זאת תורת העולה הוא העלה וגו' (ו, ט). המהרי"ט ז"ל בס' צפנת פענח דקדק אומרו הוא העולה, וביאר עפ"מ שאחז"ל (מנחות ק): זאת התורה לעולה (ו' י"ז) העוסק בתורה אין צריך לא עולה ולא חטאת וכו', והטעם דלמוד התורה מגנא ומצלא אף בעידנא דלא עסיק ביה (סוטה כ"א); ואינו בא לידי חטא לעולם וממילא אינו צריך עולה וחטאת לכפרה, ברם עדיין אין זה כאילו הקריב עולה ממש, שהרי לא אמרו אלא שאין צריך עולה אבל עדיין לא היו כהקרבנות עולה, ברם כשלומדים תורת "העולה" בזה נחשב כאילו הקריב עולה ממש, וזשה"כ זאת תורת העולה, אם לומדים תורת העולה, ע"ז הוא העולה, הו"ל כאילו הקריב עולה ממש, עכד"ק.

ועדיין צ"ב למה נאמר ענין זה דוקא אצל עולה. ונראה דהנה בשאר הקרבנות כגון חטאת ואשם, הנה מלבד אכילת מזבח איכא אכילת כהנים, וע"י שלומד ע"ג דהוי כאילו הקריב חטאת, מ"מ אין זה אלא לגבי חלק המזבח ולא לגבי חלק הכהנים דעכ"פ כהנים לא אכלו את הקרבן וע"כ לא הוי כאילו הקריב חטאת ממש.

ועפ"ז פירשו המפרשים הא דאמר ר' ישמעאל (שבת י"ב) כשיבנה בהמ"ק אביא חטאת "שמנה", דבאמת כשלומד פרשת חטאת נחשב כאילו הקריב חטאת גם בזמן הזה, אלא דמ"מ לא הוי כאכילת חטאת ממש, וע"כ הו"ל בבחינת חטאת כחושה, אבל כשיבנה בהמ"ק ויקריב חטאת בפועל ממש יוכל להביא חטאת שמנה.

וזה"ל שיהיה כליה כליה כליה דלימוד תורת העולה הו"ל כאילו הקריב עולה ממש, אבל בשאר הקרבנות אינו כהקרבנה ממש דעכ"פ חסרה אכילת הכהנים.

הטעם דאור חוצץ בבגדי כהונה

וְלִבְשׁ הַתָּהוּ מִדּוּ בַד וּמִקְנָסֵי בַד וְלִבְשׁ עַל בְּשָׂרוֹ (ו, ט). פירש"י מדו בד היא הכתונת ומה ת"ל מדו שתהא כמדותו, על בשרו שלא יהא דבר חוצץ בינתיים.

י"ל דהנה אור אינו חוצץ אלא היכי דבעי נגיעה ממש, אבל היכי דהעיקר הוא שלא יהא חציצה, אור לאו חציצה היא.

ועיין שו"ת אבני נזר ה' שופר (סי' תל"ב-תל"ג) בזה דמשו"ה כתב הרמב"ן (בדרשה לרי"ה) שאם ריחק השופר מפיו לא יצא, משום דציפה זהב פסול, דלא הוי חציצה דהוי לנאותו, מ"מ פסול משום דבשופר בעינן נגיעה ממש, וזהו ראייה דגם אור חוצץ ע"י"ש.

והנה הא דאור חוצץ בבגדי כהונה הוא משום דכתיב על בשרו דהיינו נגיעה ממש - ועיין בסוגיא דזבחים (ט). בזה - וז"ש מדו בד שיהא כמדותו דהיינו שלא יהיה אור באמצע, והטעם דהא בעינן ליבש על בשרו דבעינן נגיעה ממש על בשרו, הא אי לא"ה אין אור חוצץ ולא היה צריך להיות כמדותו דווקא, ועיין ברכי יוסף או"ח ה' תפילין (סי' כ"ז סק"א) בזה.

טעם נפלא - שלא יהא שום קרבן קודם תמיד של שחר

בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וְעַתָּה עֲלֶיהָ הֶעֱלָה (ו, ט). אחז"ל (פסחים נח) שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר דכתיב הֶעֱלָה - עולה ראשונה.

י"ל הטעם, דאמרו חז"ל (במדבר רבה כא, ט) דתמיד של שחר כיפר על עבירות שבליה, ולכן טרם שנתכפרו העבירות של לילה לא היה ראוי להקריב קרבן אחר שלא יהא זָבַח לְשִׁעִים וְתִעֲבַת ה' (משלי טו, ח).

יפה נדרשת

איך הספיק פרה של משה עד סוף ימי ביהמ"ק הראשון ולביהמ"ק השניו היו צריכים ה' פרים

פרות.

זאת תַּקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאַמֵּר דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה (ט, ט).

כתב הרמב"ם (פ"ג מפרה אדומה ה"ד), תשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית בשנייה, ראשונה עשה משה רבינו שניה עשה עזרא, ושבע מעזרא עד חורבן הבית, והעשירית עושה מלך המשיח מהרה יגלה. והוא במס' פרה (פ"ג מ"ה).

ויש לתמוה דפרה שעשה משה היו משתמשים בו ישראל במשך יותר משמונה מאות וחמשים שנה, דהא משה ועד עזרא עברו כשמונה מאות וחמשים שנים וכמבואר בערכין (י"ב), ומעזרא ואילך עד חורבן בית שני היו צריכים לשבע פרות ויחד עם פרתו של עזרא היו שמונה פרות, והרי הבית השני עמד ת"כ שנה כמבואר בערכין שם, ואיך יתכן דלשמונה מאות וחמשים שנה מימות משה ועד עזרא היה סגי בפרה אחת, ומעזרא עד חורבן הבית השני שהיתה זמן של ארבע מאות ועשרים שנים היו צריכים לשמונה

שיח מזהר"ן

פנינים מספר "שיחות מלוא מלכה"

הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע - גאב"ד ירושלים תובב"א - יט אדר ב'

היה מגדולי תלמידי זקני הקדוש הכתב סופר זי"ע, והיה מפורסם בפחותו העצומה, ובמידותיו הטובות שהיה אהוב וחביב על כל מכיריו. מספרים שפעם ערב פסח הגיע לארץ הקודש יהודי עתיר נכסים, וביקש מהגרי"ח שהוא רוצה לאכול את סעודתו אצלו בביתו נאוה קודש, והגרי"ח קיבלו כסבר פנים יפות ובכבוד גדול, והיהודי ביקש מהגרי"ח שהוא רוצה לשלם את כל הוצאות החג מכיסו הפרטי, והגרי"ח הסכים לבקשתו, ונתן להגרי"ח את כל הוצאות מראש. ולאחר החג ביום ראשון דחוה"מ"פ שבירושלים כבר אינו יו"ט, הלך הגרי"ח לבית המלון שהתאכסן שם האורח, ואצל האורח עדיין היה יו"ט בהיותו בן חוץ לארץ, והגרי"ח הניח על השולחן את כל הכסף ששילם האורח את ההוצאות, והאורח לא יכל להחזיר את הכסף להגרי"ח כי היה אצלו יו"ט. והעשירי הנדהם שאל את הגרי"ח מדוע החזיר לו את הכסף, והשיב הגרי"ח כי אינו רוצה למכור מצוה גדולה של הכנסת אורחים בעד כסף, ושאלו היהודי א"כ מדוע ערב החג הסכים לקחת הכסף מידו, ואמר הגרי"ח כי רצה שהאורח ירגיש בטוב כאילו הוא אוכל משלו, ואילו כעת הוא מחזיר לו את ממונו.

ראיתי משמו רמז נפלא בפסוק (ישעיה א, כז) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה - "ציון במשפט תפדה" בגימטריא "תלמוד ירושלמי", "ושביה בצדקה" בגימטריא "תלמוד בבלי". לרמז שעל ידי עסק התורה יזכו לגאולה, וכמו שכתב בס' אור החיים הקדוש (פ' צוה) שמושה רבינו הוא יהיה מלך המשיח ואינו חפץ לגאול את ישראל כשהם בטלים מן התורה עי"ש, ולהכי כשעוסקים בתורה יזכו שציון במשפט תפדה.

הגרי"ח זאנענפעלד זי"ע התגורר בירושלים, ובימיו היה רבה של ירושלים הגה"ק רבי שמואל סלנט זי"ע, שהיה גדול בתורה וביותר התפרסם שמו כפיקח עצום חכם ושנון. שמעתי שפעם ערב פסח הגיע אצלו יהודי אחד ושאלתו בפיו, אם אפשר לצאת ידי חובת ארבע כוסות בשתיית חלב. כשמוע רבי שמואל סלנט את שאלתו של היהודי, צויה להרבנית שתתן לו בקבוק יין ובשר, ושאלה הרבנית בשלמא יין נחא ליתן לו שהרי אין לו יין ולהכי שאל אם אפשר לו לצאת בחלב, אבל בשר לא ביקש. ואמרו לה הגר"ש סלנט, הרי אם היהודי חשב לצאת ידי חובת ארבע כוסות בחלב, א"כ משמע שגם בשר ליו"ט אין לו בביתו, כי איך ישתה כוסות חלב באמצע סעודת הבשר, ולהכי אמרת ליתן לו בשר יין.

ובזה יתפרש הפסוק (תהלים מז, ב) אשרי משכיל אל דל. ולכאורה מה צריך הרבה להשכיל בענינו של הדל הלא פשיטא שצריך ליתן לו ממונו כדי צורכו. אמנם כאן ראינו שקורה לפעמים שהעני מתבייש לבקש מדי הרבה וממעט את בקשתו, ולכן שאל על חלב ולא בשר, אבל אשרי האיש המשכיל להבין מתוך דברי העני, ונותן לו כל צרכיו בהרחבה ובעין יפה, כי מתוך שאלתו הבין שגם בשר אין לו לצורך יו"ט.

(מוצאי שבת זכור, אדר שנת תשנ"ה)

חק נתן

עניני הלכה
משולחני עול רבינו זצ"ע

אם יכולים להקריב קרבן פסח בזמן הזה – ולגבי אפר פרה

יקרתו הגיעני ואנכי עמוס הטרדות בהקפת כל הראש בהיותי שאול לתלמידים, אולם למען כבוד בית אבותיו אצלתי לי עידנא פורתא להשיבו בדברי תורה -

(א) ע"ד שהעיר ע"ד ק"ז החת"ס ז"ל (יו"ד סי' רל"ו) שדן אם יכולין להקריב קרבן פסח בזמן הזה - והאריך בזה בס' חתן סופר (א"ח שער הקרבנות סי' א') - ותמה מע"כ שלא העירו מתוס' שבת (קלג א), שכתבו אהא דאמרו וכו' כלל אמר רע"ק כל מלאכה שאפשר לעשותה מער"ש אינה זוהה שבת וכו' ואמרו ר"י אמר רב הלכה כרבי עקיבא, וכתבו תוס' "והכא לא פריך הילכתא למשיחא משום דנפק"מ גבי מילה", ומוכח דהקרבנות קרבן פסח הוא הילכתא למשיחא ולא שייך בזמן הזה עכ"ד. הנה כיוצא בזה כתבו תוס' פסחים (ס"ט ב) עיין שם. וכתבתי על גליון הגמרא שם להעיר כן. ובאמת יש להקשות יותר מגמרא סנהדרין (נא ב) א"ל אביי אלא מועתה שחיטת קדשים לא ליתני הלכתא למשיחא. ופי' רבינו חננאל שם "וכי יש עכשיו מקדש להקריב בו קדשים" עיין שם, ומוכח דלא יתכן שחיטת קדשים בזמן הזה. ולכאורה י"ל דקושיית הש"ס היא דנהי דאפשר להקריב קרבן פסח בזה"ז דטומאה הותרה בצבור מכל מקום שאר קרבנות לא יתכן להקריב משום טומאה, ולכן פריך דדיני הקרבה של שאר קרבנות לא ליתני, והלא מסכת שחיטת קדשים מיירי גם בדיני שאר הקרבנות וזלת הפסח. אך זה אינו דהא מבואר בחגיגה (כה א) חב"י מדכן בגלילא עיין שם, ומוכח שהיה להם אפר פרה בימי האמוראים, עיין משנה למלך (פ"ג מאבל ה"א) ושיל"ת יע"ב ש"ח"א (סי' פ"ט), ונמצא דבזמן האמוראים היו יכולין להקריב כל הקרבנות בטהרה, ואמאי אמרו דשחיטת קדשים הוא הילכתא למשיחא.

(ב) אולם יתכן דאע"ג דבימי התנאים אחר החורבן עדיין הקריבו קרבנות - עיין ביעב"ץ שם ובשו"ת מהר"ץ חיות (סי' ע"ו) באריכות בזה - מ"מ בזמן האמוראים לא הקריבו, ואף על גב שיש מציאות להקריב מעיקר הדין, מ"מ שפיר הקשו דהוי הלכתא למשיחא ולא הו"ל

לאשמעינן הלכה בזה, כיון דבאמת היתה מציאות רחוקה והרי חזינו דעד היום הזה לא הקריבו מאז. וממילא אין להקשות גם מתוס' שכתבו דפסח הוי הלכתא למשיחא, דאף אם ישנה אפשרות מצד הדין מ"מ מצד המציאות ליכא אפשרות, וכמש"כ החת"ס שם. ושפיר הקשו דלא הו"ל לאמוראים לומר הלכה כמאן בדבר שאין בו נפק"מ אלא עפי' מציאות רחוקה מאוד. וכעת מצאתי בחי' חת"ס כתובות (כג א) ד"ה אמנם, שהקשה על השיטות דאפשר להקריב בזמן הזה, מהא דפריך הש"ס בדוכתא טובא דהוי הלכתא למשיחא - ועיין תוס' יומא (יג א) ד"ה הלכה - ומאי קושיא הא איצטריך על זמן הזה אם נזכה לבנות בית המקדש קודם למשיחא, ותיריך דע"פ ליכא אפר פרה עיין שם. ועיין עוד בהקדמת הגאון בעל נחל אשכול על ספר האשכול (עמוד ח"י) שהעיר מכמה מקומות אם הקריבו קרבנות אחר החורבן. וכן האריך בזה בס' עבודה תמה להגר"ח טאטנזון ז"ל בפתח השער.

(ג) וע"ד שהעיר בתוס' חולין (ב ב) ד"ה אבל, שהקשו דלר"מ איך אכלו ישראל שלמים במדבר, וכוונתם להקשות לר"מ דאין טוב שיהא נודר כל עיקר והלא חזינו שבמדבר אכלו שלמים, ועל כרחך שנדבו, ומוכח דלא כר"מ. והקשה מע"כ דשמו"מ סובר כרע"ק רבו להלן (ז א) דהותר להם בשר נחירה. וכן ראיתי שעמד בזה בהגהות מצפה איתן, וכתב דבאמת לרע"ק לא אכלו שלמים במדבר עיין שם. אולם ברמב"ם (פ"ד משחיטה ה"ז) מבואר דגם לרע"ק אכלו שלמים במדבר, דכתיב וזבחי שלמים, וכל הרוצה לשחוט ולא לנחור לא ישחוט אלא שלמים. וא"כ שפיר הקשו תוס' אף לרע"ק. ומה שתיירצו דכיון שנאסרו בענין אחר בבשר תאוה הוי כאילו צוה המקום לאכול ע"י שלמים עכ"ד, יתכן כונתם, כיון דנאסרו לאכול בשר שחוטתה ולא הותרה השחוטתה אלא ע"י שלמים, הוי כאילו צוה להן המקום לאכול ע"י שלמים, ר"ל דאל"כ לא מתקיים הן וזבחו וזבחי שלמים במדבר. ועיין לשון הרמב"ן והריטב"א בשם תוס' שם.

(שו"ת להורות נתן חלק ד סימן צד)

המשך "יפה נדרשת"

השרת מתקבצין סביבו לשמוע מפיו דברי תורה. ובתוס' שם כתבו שהדברים שמחים כנתינתן בסיני שנתנה תורה באש עיי"ש. ולדברי התוס' בערכין ומנחות הנ"ל, יש לפרש עוד, דמחמת גודל קדושת תורתו נשרף כל עוף הפורח עליו כדי שלא יביא דבר טומאה. וכעין קדושת בית המקדש שלא היו העופות פורחין עליו מחמת שכינה השרויה בו.

ומעתה יש לומר, דבזמן בית הראשון וכן טרם שנבנה בית הבחירה השני והיתה העבודה במשכן שהיתה שכינה שורה בישראל, לכן היתה קדושת ישראל גדולה מאוד, כי על ידי קדושת המקדש הושפעה קדושה על ישראל, ולא נטמאו בטומאת מת זולת אלו שמצוה להטמאות להם כגון קרובים, ולכן לא היה צורך באפר פרה הרבה כי הטומאה היתה מועטת, והיה די בפרה שעשה משה, אבל מימות עזרא ואילך בבית שני, שאין קדושתם כקדושת שהיתה בזמן בית ראשון - ועיין יומא (כא:). שכבית שני חסרו חמשה דברים, והם ארון וכפורת וכתובים אש ושכינה ורוח הקודש ואורים ותומים - לכן נטמאו בטומאת מת אף לאונסם, ולכן הוצרכו לאפר פרה הרבה ועשו שמונה פרות.

גם יש לומר, דפרה שעשה משה היא נצחי ומועט המחזיק את המרובה, וכעין מה שאמרו בהוריות (יא) שמן המשחה שעשה משה במדבר כמה נסים נעשו

זו טהרות (שבת לא), וכיון שתהא דעת לא יטמאו בטומאת מת ולא יצטרכו לאפר פרה ויהא די בפרה אחת לטהר כל הטמאים דמעיקרא, ומכל שכן בזמן תחיית המתים. ועיין נדה (ע:). אם מתים שיחיו לעתיד יצטרכו הזאה באפר פרה ובתוס' שם.

שוב ראיתי בדרשות חתם סופר (רי"א ע"א) שעמד בזה דאין יתכן דבית שני שעלו רק ד' ריבוא שרפו ז' פרות לזמן ת"כ שנה, ותיריך דבימי בית שני גזרו טומאת זבים על עכו"ם ועמי הארץ (נדה לד.), ונשאר מיעוט ישראל חברים שעסקו בטהרות לתרומה והלה ונסכים ולאוכלי חולין בטהרה, וע"כ פועלים חברים אלו אם נטמאו במת הוצרכו לטהר מיד באפר פרה, וע"כ הוצרכו לפרות הרבה, משא"כ בבית ראשון שעדיין לא גזרו טומאה על עכו"ם ועמי הארץ, והלא שמונים אלף נושאי סבל היו לשלמה ואינם מקבלים טומאת מת, והיו להם רבבות עבדים שמלו ולא טבלו שאין בהם טומאה, ואותם עסקו בטהרות, וע"כ ישראל שנטמאו במת לא אצו ולא מיהרו לטהר עצמם באפר פרה עד זמן עלייתם לרגל, וע"כ היה סגי להו במעט אפר פרה עכ"ד. ומדברי החת"ס ז"ל מוכח דליכא מצוה למהר לטהר עצמו מטומאת מת ע"י הזאת אפר פרה ולא אמרינן בזה שיהוי מצוה לא משהינן.

(פניני להורות נתן - חודש אדר - עניני פרה אות ו)

דבר בעתו

פרה אדומה - והלא אין קטיגור נעשה סניגור

שהוא מטמא טהורים ומטהר טמאים, והיינו שני הפכים בנושא אחד, דומיא דתשובה מאהבה שהחטא נעשה מצוה, וה"ה פרה אותו אפר עצמו שטימא את הטהור רמז החטא, הוא בעצמו מטהר, רמז לתשובה מאהבה. ועל כן הוצרכו דוקא אדומה, לומר דהאדמומית בעצמה תתהפך שזדונות נעשין זכויות. אבל כפרת כה"ג באה אף להעושי תשובה מיראה, ועל כן דוקא בגדי לבן שלא יעשה קטיגור סניגור.

(פניני להורות נתן - חודש אדר)

ויקחו אליה פרה אדומה ומימי חוקת ג. יש לדקדק שהוצרכו דייקא אדומה. ופירש"י (לקמן פסוק כ"ב) על שם אים יאדמו בתולע (ישעיהו א. י) שהחטא קרוי אדום. ולכאורה כיון דהפרה באה לכפרה הרי אין קטיגור נעשה סניגור, ומהאי טעמא לא נכנס כה"ג ביוכ"פ בבגדי זהב אלא בבגדי לבן (רי"ה נו:), וא"כ אדרבה הו"ל להקפיד שלא תהא שיערה אחת אדומה.

וי"ל דהפרה מכפרת כענין תשובה מאהבה שזדונות נעשין כזכויות (ויטא פ:), וזהו הרמז

מתוך צוואת רבינו זצוק"ל

י"ב א' תמוז תש"ס
ז"ה וקפ"א

"וכל מי שיעזור להדפסת הספרים תהא לו לזכות גדולה בזה ובכא"

י"ב א' תמוז תש"ס
ז"ה וקפ"א

"וכל מי שיתן ממון להדפסת הספרים

אדיה לו למליץ יושר בעוה"ז הכל לפי רצון הבורא"

ניתן לקיים צוואתו הק' ולהשתתף בהדפסת הספרים ולזכות "למליץ יושר" ול"זכות גדולה בזה ובכא" וכלשון רבינו הגה"ק זצ"ע א"ע בצוואתו הק' על ידי עמדות "גדרים פלוס" - "מכון להורות נתן"

י"ל על ידי
מכון להורות נתן' להוצאת והפצת
כתבי רבינו בעל 'להורות נתן' זצ"ע
- לקבלת העלון במייל וכן להערות
והצעות - נא לפנות לאימייל
mln0527157594@gmail.com

